Pojęcie kluczowe

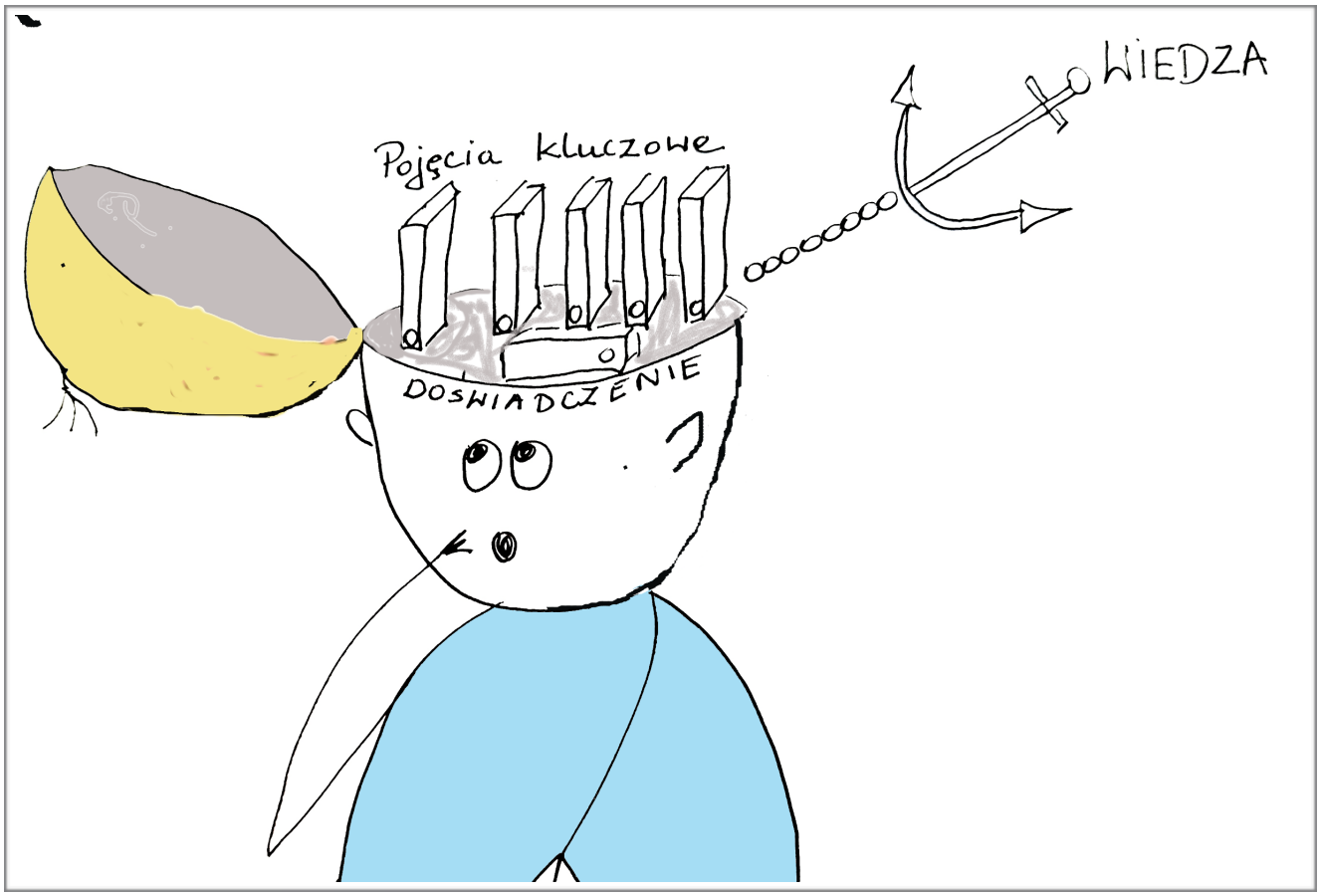

w nauczaniu 4ALL czyli jak zakotwiczyć wiedzę w uczniu?

Agnieszka Jastrzębska

Wstęp

Model lekcji 4 ALL Edukacja wywodzi się z modelu społecznego uczenia się uwzględniającego odmienne potrzeby i możliwości ucznia. Nie bez powodu to podejście nazywane jest „uczeniem przez doświadczenie”, bo właśnie tutaj mocno podkreślane jest znaczenie osobistego doświadczenia ucznia. Jest to holistyczne podejście, gdyż porusza poznawcze, emocjonalne i fizyczne aspekty uczniów. Instruktażowy model lekcji 4ALL jest dostosowany do każdego ucznia. Gdy nowe treści włącza w obszar swojego własnego poznawczego modelu świata, we wcześniejsze doświadczenia, wchodzi w cykl: od doświadczenia pojęcia, refleksji, rozumienia, rozszerzenia pojęcia na inne obszary życia.

Czym są pojęcia kluczowe?

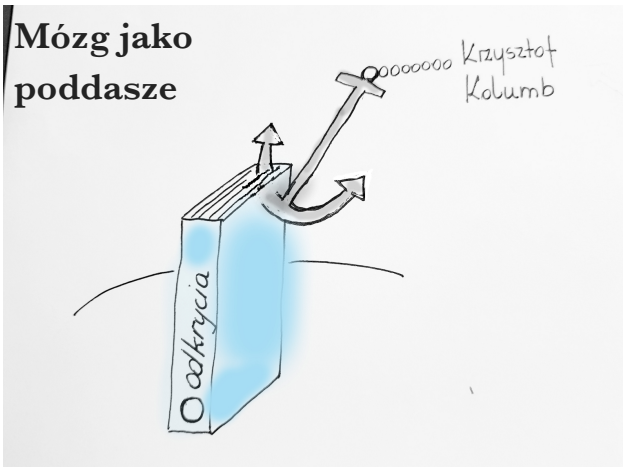

System poznawczy ucznia jest kształtowany w kontakcie ze środowiskiem i to w interakcji ze środowiskiem tworzone są pojęcia konkretne. Dzięki złożonym mechanizmom poznawczym możliwe jest tworzenie pojęć bardziej abstrakcyjnych. Uczeń żyje w świecie, w którym wszystko jest osobiste, wszystko wynika ze wzajemnych stosunków. Programy nauczania przedstawiają treści, które ustawiają się nieokreślenie w czasie i rozciągają nieokreślenie w przestrzeni. Życie umysłowe ucznia tworzy pewną całość, szkoła w dzieli świat na cząstki. Wprowadzona klasyfikacja wyrywa fakty z ich miejsc naturalnych i układa wg zasady ogólnej znanej tylko twórcom programów. Tak stworzona klasyfikacja nie ma żadnego odpowiednika w doświadczeniu ucznia.

Kluczowym elementem modelu 4ALL jest organizowanie treści w ramach nadrzędnego pojęcia. Oznacza to, że można znaleźć w nauczanych treściach jakąś nadrzędną ideę tak aby mniejsze porcje informacji połączyć się z tą koncepcją.

Dobre pojęcie działa jako rodzaj kotwicy, kotwiczy wiedzę w uczniu. Pojęcie to odpowiada na pytanie: „dlaczego to ważne aby się nauczyć?”.Staje się mapą drogową do nawigowania wszystkich innych ważnych treści oraz pozwala prowadzić uczniów do głębszego zrozumienia nauczanego materiału. Jest to możliwe tylko dlatego, że nadanie znaczenia nowym bodźcom odbywa się w kontekście powiązanych z nimi informacjami, które uczeń już posiada. To proces, w wyniku którego uczeń tworzy i rozwija własną wiedzę a ucząc się "przeżywa tu i teraz."

Co to znaczy dotrzeć do sedna nauczania czyli konceptualizacja?

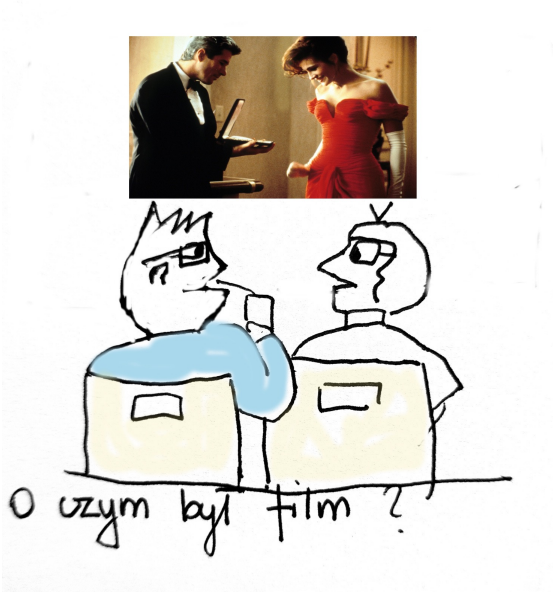

W celu zaprojektowania tego podstawowego doświadczenia, które będzie wiązało się z wiedzą tła ucznia, nauczyciel musi znać sedno tego czego będzie uczył. Nauczyciel idzie do kina, ogląda film, wychodzi z kina i znajomi pytają o czym był ten film? Nauczyciel jednym zdaniem, jedną frazą streszcza treść filmu.
Jeden wyraz lub fraza przebija się przez wszystkie szczegóły, sekwencje zdarzeń, atmosferę, nad która skrupulatnie pracował reżyser.
Ten wyraz/fraza = klucz = pojęcie kluczowe.
Tak samo na lekcji. Nauczyciel odpowiada na pytanie „O czym jest moja lekcja?”
Np. temat lekcji: „Wyprawy Krzysztofa Kolumba” jest to nauka….(o odkryciach)
Wypraw Krzysztofa Kolumba nie da się powiązać z doświadczeniem ucznia. Nie ta epoka:), nikt go również osobiście nie poznał ale odkrycia już tak. Każdy lubi

odkrywać nieznane. Odkrycia będą pojęciem kluczowym, które można powiązać z doświadczeniem ucznia. Odkrycia to nazwany segregator w „głowie” ucznia, do którego będzie wkładał nauczane treści o Krzysztofie Kolumbie ale nie tylko.Odkrycia mogą być również na innych przedmiotach. Odkrycia w biologii, fizyce. Nazwany segregator pozwoli mu zrobić porządek „z tym” czego się uczy. Pozwoli mu również odtworzyć wiedzę i mieć do niej przede wszystkim dostęp kiedy będzie mu potrzebna.
„Wiesz tyle ile w danej chwili jesteś w stanie sobie przypomnieć”

Pojęcia kluczowe a podstawa nauczania
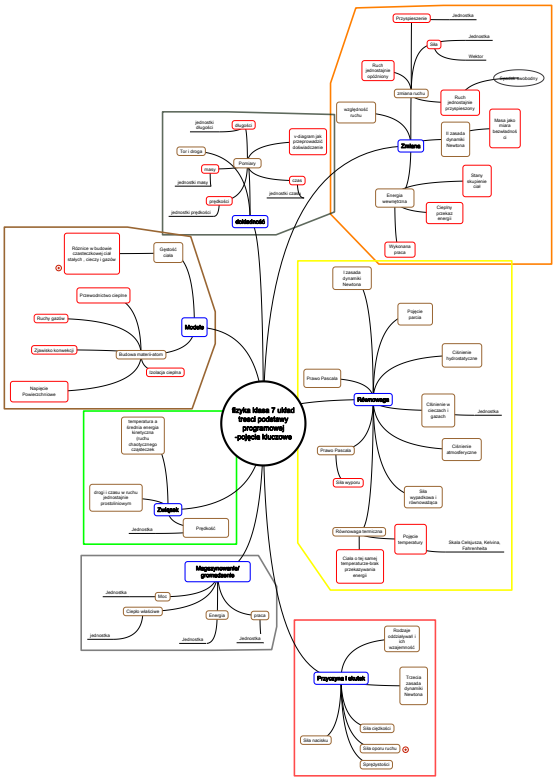
W podstawie programowej jest mnóstwo pojęć kluczowych, które można powiązać z doświadczeniem ucznia. Ja na fizyce zrobiłam to tak. Dzięki temu stworzyłam autorski innowacyjny program nauczania.